

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΔΑΡΛΑΣΗ

Από Μακριά

ΕΙΚΟΝΕΣ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΟΥΤΣΟΠΑΝΝΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΥΛΙΚΟ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

- Το συγκεκριμένο βιβλίο έχει έννοιες και στοιχεία που τα κατανοούμε καλύτερα με τη βοήθεια της εικονογράφησης. Δηλαδή γραπτό κείμενο και εικονογράφηση αλληλοσυμπληρώνονται. Συζητήστε γι' αυτή τη σχέση. Ποια πιστεύεις ότι είναι αυτά τα στοιχεία και γιατί πιστεύεις ότι έγινε αυτή η επιλογή;
- Τι σου θυμίζει το όνομα της Άλνς – ειδικά αν αλλάξεις την ορθογραφία; Γιατί πιστεύεις ότι η συγγραφέας επέλεξε αυτό το όνομα; Ή μήπως δεν είναι πράγματι όνομα;
- Τι, πραγματικά, σημαίνει για σένα η αποδοχή του Άλλου και πόσο τελικά το έχουμε ανάγκη ως κοινωνία; Πώς μπορεί να βοηθήσει στο να χτίσουμε έναν ειρηνικότερο κόσμο;
- Ήταν πράγματι η Άλνς τόσο διαφορετική από τα υπόλοιπα παιδιά; Μπορεί η διαφορετικότητα να γίνει αιτία για να χάσουμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε πραγματικά τον άλλον;
- Σε τι ποσοστό πιστεύεις ότι τα παιδιά της ιστορίας επηρεάστηκαν από τη γνώμη των μεγάλων και πώς φαίνεται αυτό; Θα ήταν αλλιώς τα πράγματα αν κάποιος δεν τους είχε προϋδεάσει αρνητικά για την Άλνς; Μήπως κάπως έτσι αναπαράγονται τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις εναντίον κάποιων ανθρώπων (σε σχέση με την καταγωγή, χώρα προέλευσης, χρώμα δέρματος, θρησκευτικές-πολιτικές πεποιθήσεις); Τι γνωρίζεις για τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα; Πώς μπορούμε να σταματήσουμε την αναπαραγωγή τους και πού θα μας βοηθήσει αυτό ως κοινωνία;
- Τα παιδιά της ιστορίας φτάνουν στο σημείο να φέρονται έως και βίαια στην Άλνς. Γιατί πιστεύεις το έκαναν αυτό; Σε ποιον βαθμό πιστεύεις ότι μπορεί να μας επηρεάσει η γνώμη των πολλών, έτσι ώστε να κάνουμε πράγματα για τα οποία αν τα σκεφτούμε καλύτερα και ψυχραιμότερα μπορεί και να ντραπούμε; Πώς μπορούμε να το αποφύγουμε; (π.χ. μέσω της εκπαίδευσης, παιδείας κ.λπ.)
- Οι μεγάλοι λένε στα παιδιά να μείνουν μακριά από την Άλνς και τους δίνουν ένα μαντίλι να της φορέσουν. Γιατί πιστεύεις ότι το κάνουν αυτό; Τι πιστεύεις ότι συμβολίζει το μαντίλι; Σου έρχονται στον νου κάποια παραδείγματα από την Ιστορία;
- Πόσο επικίνδυνο είναι τελικά να βάζουμε «ταμπέλες», ορατές ή αόρατες, στους ανθρώπους; Πιστεύεις ότι η περιθωριοποίηση των ανθρώπων τελικά βοηθάει ή απειλεί την ειρηνική διαβίωση και τη συνύπαρξη;

Από Μακριά

- Φαντάσου έναν κόσμο όπου κανείς μας δε θα διέφερε. Θα ήμασταν όλοι εξωτερικά κι εσωτερικά ίδιοι, θα είχαμε τα ίδια γούστα και τις ίδιες ιδέες... Πώς θα σου φαινόταν αυτό; Πόσο ενδιαφέρον θα είχε ένας τέτοιος κόσμος; Τελικά μήπως η διαφορετικότητα είναι χαρακτηριστικό των ανθρώπων και μία από τις αιτίες για την πρόοδο του πολιτισμού;
- Τα παιδιά της ιστορίας είπαν πως η Άλη «ήταν η καλύτερη φίλη που θα μπορούσαμε να έχουμε: όχι μόνο μας είχε συγχωρήσει για το πόσο σκληρά και άδικα της είχαμε φερθεί, αλλά χάρη σ' εκείνη είχαμε γνωρίσει τόσα πολλά και διαφορετικά μέρη, νέα πράγματα και ιστορίες! Χάρη σ' εκείνη μπορούσαμε να είμαστε τόσο χαρούμενοι, δίκαιοι κι ανήσυχοι». Συζήτησε πάνω στα χαρακτηριστικά που έχει η φιλία των παιδιών με την Άλη. Συμφωνείς; Σκέψου κι άλλα χαρακτηριστικά που μπορεί να έχει ένας καλός φίλος. Πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να κάνουμε φίλους; Τι μπορεί να μας εμποδίζει; Τι προσφέρουν στη ζωή μας οι φιλίες;
- Γιατί πιστεύεις ότι η Άλη δεν αντιδράει στην επιθετική και βίαιη στάση των παιδιών;
- Η Άλη λέει: «Κουράστηκα να τρέχω μακριά να σωθώ». Γιατί πιστεύεις το λέει αυτό;
- Μαθαίνουμε προς το τέλος της ιστορίας ότι η Άλη ήταν Ρομά. Τι γνωρίζεις για τους Ρομά; Σκέψου αν αυτά που γνωρίζεις τα ξέρεις από διηγήσεις άλλων ή από προσωπικές εμπειρίες. Πόσα από αυτά πιστεύεις ότι μπορεί να είναι στερεότυπα που αναπαράγουμε και όχι πραγματικότητα;
- Κάνε μια έρευνα σε σχέση με την ιστορία των Ρομά, τις συνθήκες διαβίωσης και την κουλτούρα τους αλλά και τις προκαταλήψεις εναντίον τους και τις διώξεις που υπέστησαν διαχρονικά. Τι θα μπορούσε να γίνει για να σταματήσει η αδικία εις βάρος τους;

Λογοτεχνία και Πολιτισμός και κουλτούρα των Ρομά

- Η σημαία των Ρομά. Τώρα που ξέρεις περισσότερα για τους Ρομά, συζήτησε για τη σημαία τους. Κάθε σημαία έχει επάνω της συμβολισμούς. Τι πιστεύεις ότι συμβολίζουν τα χρώματα και η ρόδα στο κέντρο της σημαίας;
- Η γλώσσα των Ρομά λέγεται Ρομανί και δεν είναι μία αλλά υπάρχουν πολλές τοπικές διάλεκτοι. Είναι γλώσσα προφορικής παράδοσης, που σημαίνει ότι δεν είναι γραπτή γλώσσα (με γραπτά τεκμήρια) αλλά μεταδίδεται προφορικά από γενιά σε γενιά. Πού πιστεύεις ότι βασίζεται αυτή η ιδιαιτερότητα σε σχέση με την ιστορία τους; Ξέρεις άλλες γλώσσες ή διαλέκτους που είναι προφορικής παράδοσης; (π.χ. βλάχικη κ.ά.)
- Οι Ρομά φημίζονται μεταξύ άλλων για τη μουσική και τους μουσικούς τους. Η μουσική και ο χορός έχουν μεγάλη παράδοση στον λαό των Τσιγγάνων όλου του κόσμου. Από την Ελλάδα μέχρι τη Σερβία, Τουρκία, Βουλγαρία, και από την Ισπανία και την Πορτογαλία ως και την Αμερική. (Μια από τις πολυάριθμες θεωρίες περί καταγωγής των Τσιγγάνων άλλωστε αναφέρει ότι ο Πέρσης μονάρχης Μπαράμ Γκουρ έπεισε τον βασιλιά της Ινδίας να του στείλει 12.000 μουσικούς, τους οποίους σκόρπισε σε διάφορα σημεία του Περσικού βασιλείου).
Σύμφωνα με κάποιους μεγάλους μουσικολόγους, οι Τσιγγάνοι στην Ελλάδα διέσωσαν το παραδοσιακό τραγούδι. Βλέπετε, παλιότερα, το επάγγελμα του οργανοπαίκτη θεωρούνταν παρακατιανό. Όχι όμως για τους Ρομά. Οι Τσιγγάνοι ήταν οι μόνοι που γνώριζαν όλα τα βαλκανικά τραγούδια από την εποχή της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Ερχόμενοι σε επαφή με διάφορους πολιτισμούς, οι Ρομά που κατέληξαν στην Ελλάδα ζύμωσαν τα τραγούδια που έφερναν με στοιχεία της δικής μας παραδοσιακής μουσικής και εισήγαγαν τις επιρροές από τόπους στους οποίους ταξίδεψαν στη δική μας μουσική παράδοση. Λέγεται μάλιστα ότι οι Τσιγγάνοι ήταν εκείνοι που έφεραν το κλαρίνο, όπως και τα χάλκινα πνευστά, στη βόρεια Ελλάδα, όπου έγιναν τόσο αγαπητά στην πορεία και υιοθετήθηκαν στις τοπικές λαϊκές ορχήστρες.
- Στο διαδίκτυο υπάρχουν πολλά τραγούδια των Ρομά, παραδοσιακά αλλά και σύγχρονα, σε διάφορες τοπικές διαλέκτους της Ρομανί – και της Ελληνικής. Μπορείς να τα ακούσεις και να διαλέξεις αυτά που σου αρέσουν και να τα μοιραστείς με τους φίλους-συμμαθητές σου. Βρες στοιχεία για τους Ρομά μουσικούς και τραγουδιστές που τα τραγουδούν. Μοιραστείτε σκέψεις και συναισθήματα.

- Με την ευκαιρία, βρείτε κι ακούστε διαφορετικά (παραδοσιακά) τραγούδια με αφορμή τον τόπο καταγωγής των γονιών ή των προγόνων σας ή κάποια τραγούδια ή μουσική από άλλες χώρες που σας αρέσουν. Αν δε γνωρίζετε σχετικά με τον τόπο καταγωγής σας, μπορείτε να διαλέξετε τραγούδια από κάποιο μέρος του πλανήτη που σας αρέσει. Ακούστε όλα αυτά τα διαφορετικά ακούσματα και σχολιάστε τα και –γιατί όχι– μπορείτε να χορέψετε, ακόμα κι αν δεν ξέρετε τα βήματα των χορών. Λένε ότι η μουσική είναι μια κοινή γλώσσα. Έχοντας ακούσει όλα αυτά τα διαφορετικά τραγούδια προηγουμένως, πιστεύετε ότι ισχύει; Μπορεί η μουσική και ο χορός να φέρουν κοντά τους ανθρώπους;
- Οι Ρομά ξεχωρίζουν επίσης και για τις φορεσιές τους, ειδικά τις γυναικείες – που τις χαρακτηρίζαν τα έντονα χρώματα, οι φραμπαλάδες κ.λπ. Φαίνεται ότι δεν ακολουθούσαν τις επιταγές της μόδας αλλά φορούσαν πάντα κάτι σαν τη δική τους φορεσιά. Αναζητήσε εικόνες που δείχνουν αυτές τις φορεσιές. Με την ευκαιρία, μπορείτε να βρείτε και τοπικές παραδοσιακές φορεσιές από διάφορα μέρη της Ελλάδας αλλά και του κόσμου. Συζητήστε με αφορμή αυτές τις φορεσιές για το πώς έφτιαχναν παλιότερα τα ρούχα τους οι άνθρωποι και πώς επηρεάζονταν από άλλους παράγοντες (π.χ. γεωγραφία, κτηνοτροφία, σπηροτροφία κ.ά.). Πώς σχετίζεται η φορεσιά με το μέρος και τις κλιματικές συνθήκες;

Λογοτεχνία και Ιστορία

- Τι γνωρίζεις για τον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις; Πώς συνδέονται με τον φασισμό; Τι γνωρίζεις για τον φασισμό και τους Ναζί;
- Τι ονομάζουμε Ολοκαύτωμα; Τι γνωρίζετε για το Ολοκαύτωμα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου; Συζητήστε τους όρους διωγμός και γενοκτονία. Ποιες ήταν οι εθνικές, θρησκευτικές, κοινωνικές και πολιτικές ομάδες που είχαν μπει στο στόχαστρο των ναζιστών και οδηγήθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης;
- Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για το Ολοκαύτωμα και τη γενοκτονία των Ρομά από τους Ναζί στους ακόλουθους συνδέσμους:

Μουσείο Ολοκαυτώματος, American Holocaust Museum

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/genocide-of-european-roma-gypsies-1939-1945>

Συμβούλιο της Ευρώπης:

<https://www.coe.int/en/web/roma-and-travellers/roma-history/-/holocaust>

<https://www.holocaustremembrance.com/el/resources/working-definitions-charters/working-definition-antigypsyism-anti-roma-discrimination>

Επίσης στις ακόλουθες πηγές:

Συνέντευξη του καθηγητή Ιστορικής Γεωγραφίας στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Γιώργου Κρητικού

<https://www.news247.gr/afieromata/roma-mia-xechasmeni-genoktonia.7690090.html>

Και το βιβλίο της Αναστασίας Γκότοβου Το ξεχασμένο ολοκαύτωμα – Η φυλετική θεωρία του «άλλου». Συμβολή στην εκπαιδευτική αξιοποίηση της μνήμης της Γενοκτονίας των Ρομά, Εναλλακτικές εκδόσεις, 2017.

Όπως επίσης να δείτε ένα βιντεάκι στον επίσημο ιστότοπο του Συμβουλίου της Ευρώπης:

<https://www.coe.int/en/web/human-rights-channel/-/roma-a-forgotten-holocaust>

Τι είναι η μνήμη και πόσο σημαντική είναι;

- Γιατί είναι σημαντικό να γνωρίζουμε και να θυμόμαστε το Ολοκαύτωμα; Γιατί είναι σημαντικό τελικά να μαθαίνουμε την Ιστορία;
- Η Ceija Stojka, Ρομά ζωγράφος, επιζήσασα του Ολοκαυτώματος, έγραφε: «Αν ο κόσμος δεν αλλάξει τώρα, αν ο κόσμος δεν ανοίξει τις πόρτες και τα παράθυρα, αν δε χτίσει την ειρήνη –την πραγματική ειρήνη– ώστε τα δισέγγονά μου να έχουν μια ελπίδα να ζήσουν σε αυτό τον κόσμο, τότε εγώ είμαι ανίκανη να εξηγήσω γιατί επέζησα από το Άουσβιτς, το Μπέργκεν Μπέλσεν και το Ράβενσμπρουκ». Πώς το κατανοείτε αυτό;

Μπορείτε να δείτε τις ζωγραφιές της Ceija Stojka (ζωγραφιές που περιγράφουν και τη ζωή της στα ναζιστικά στρατόπεδα) και να μάθετε περισσότερα γι' αυτήν, στον σύνδεσμο <https://www.ceijastojka.org/artwork>.

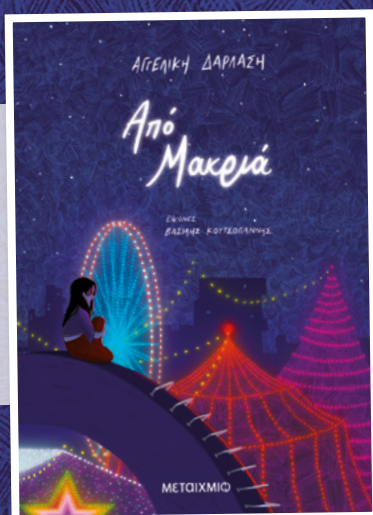
- Ο Μιγκέλ ντε Ουναμούνο (1864-1936, Ισπανός ποιητής, μυθιστοριογράφος, θεατρικός συγγραφέας, δοκιμιογράφος και φιλόσοφος) είχε πει: «Ο φασισμός θεραπεύεται με το διάβασμα. Και ο ρατσισμός, με το ταξίδι». Πώς την αντιλαμβάνεστε εσείς αυτή τη φράση;

Εκείνο το καλοκαίρι, στην απομακρυσμένη αλάνα της μικρής μας πόλης, μαζί με τους πλανόδιους και το Λούνα Παρκ τους ήρθε και η Άλη. Το Λούνα Παρκ είχε κι ένα καρουζέλ, που το ονειρευόμασταν ακόμα και στον ξύπνιο μας. Η Άλη δεν είχε τίποτα – αλλά αυτό θα το μαθαίναμε αργότερα.

Αυτό που ξέραμε τότε ήταν ότι ήταν αλλιώτικη και, όπως μας είπαν οι μεγάλοι, θα έπρεπε να τη φοβόμαστε και να την αποφεύγουμε. Γι' αυτό μας έδωσαν ένα μαντίλι να της φορέσουμε για να ξεχωρίζει. Μέχρι που εμείς ανακαλύψαμε ότι η Άλη μπορούσε να κάνει μάγια...

Μια ιστορία για τις προκαταλήψεις, τον ρατσισμό, αλλά και το Ολοκαύτωμα των Ρομά. Για τη στενομυαλιά των μεγάλων και τη σκληρότητα μα κι ευαισθησία των παιδιών. Πάνω απ' όλα, όμως, η ιστορία μιας αληθινής, γενναιόδωρης φιλίας κι ενός μαγικού καλοκαιριού...

Κυκλοφορεί
από τις εκδόσεις
ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΕ Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ **ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΔΑΡΛΑΣΗ**.